

Breishit 5787

Start 17:56 | End 18:51

Double-sided English Edition

Issue: 155

LET US MAKE MAN

RABBI DOVID HORWITZ

This week we return to the beginning of the Torah by reading again the book of Breishit. Although we read the same text year after year, it is remarkable how each year we discover new insights and ideas that we did not realize in years' past.

One of the more seminal verses from this week's parsha is the one where Hashem says the famous words, *"Let us make man..."*

The difficulty in this phrase is the word "us". Who is Hashem talking to when He uttered these words? Was He speaking to Himself, referring to Himself in the plural or was He speaking to the Heavenly angels who He created earlier?

The medrash explains that Hashem was speaking to His angels. He was consulting with them as to whether He should create such a creature called "man," a being comprised of both a physical body and a spiritual soul. Different groups of angels came forward to argue why man should be created, while others argued against his being created. The angels of Truth argued not to create man, for man will be full of deceit and lies. The angels of Chessed, kindness, argued that man should be created for he will do acts of lovingkindness. Then the angels of Tzedek, right and wrong, and the angels of Shalom, peace, came forward. Eventually, although many angels argued against creating man, Hashem of course, decided to listen to the angels who were in favor of creating man.

There is another medrash that suggests that Hashem spoke to the angels, so to speak, as equals by consulting them with the words, *"Let us make man,"* in order to teach us the importance of humility. Although Hashem is all powerful and does not need the help or the permission of the angels to create what He wishes to create, He consulted with those of lesser stature to teach us to always be humble.

Both of these medrashim are teaching us how important good middot, character traits, are, to the degree that Hashem lowers His own stature in order to teach us this lesson. It reminds me of the well known gemara in Sotah where Hashem instructs us to erase His

name into bitter waters and have the suspected woman drink them in order to restore peace between her and her husband. Hashem, so to speak, is prepared to lower Himself by having His name erased, in order to teach us the importance of Shalom in marriage.

These character traits, Shalom, peace, Emet, truth, Chessed, kindness, and Tzedek, righteousness, are the cornerstones that allow us to develop into G-dly human beings. Without them, the creation of mankind, and the entire world, is pointless.

The medrash however is bothered by one concern. It is indeed a beautiful idea to suggest that Hashem spoke the words, *"Let us make man"* in order to teach us the importance of good traits, but the language of the verse lays open a potential argument of heresy! A person who doesn't believe in the one-ness of Hashem can hold up this verse as a proof that Hashem is not all powerful! "See, even Hashem needed the permission of other forces in the Heavens to make man!" Why isn't the Torah concerned that the phrasing of this verse will lead people to heresy?

The answer is simple. Thoughts of heresy do not stem from the intellectual mind. They stem from faulty character traits and lustful thoughts. A human being who possesses fine character traits and a clean mind will naturally believe in an all powerful and single G-d. It is in our DNA to be believers of G-d. It is only the perversions of the heart that lead to a perversion of the intellect!

Hashem, therefore, is not worried about this verse leading to people believing in multiple gods. He **is** worried, however, that we not grow up to be perverted people! Therefore, He gave us a recipe for living a perfect life. If we strive to live a life of truth, justice, peace and kindness, we are guaranteed to grow so close to Hashem, that thoughts of heresy will be impossible to even entertain!

By following this recipe, which will lead us to growing closer and closer to Hashem, we show Hashem that His project called Creation was not for naught. Unlike the people in Noah's generation, whose evil actions led Hashem to regret the creation of mankind, we have the ability to show Hashem that His creating us was and is worthwhile! By living lives of goodness and kindness, we become a light that illuminates the darkness that the Western world has brought into the world with their perverted sense of right and wrong!

GO BACK TO THE BEGINNING

BEN GOLDSTEIN, DIRECTOR

Every year, we finish the Torah and immediately go back to Bereishis.

Every once in a while, we also need to go back to the beginning and look again at the bigger picture of the life we want to build.

Before you ask how to get more done, how to succeed, and how to move forward, ask yourself: What am I running for? Where do I want to go? And what really matters to me?

Because when we forget where we started, and when we lose sight of the bigger picture we are working toward, we can run very fast in the wrong direction and end up creating a picture we never wanted in the first place.

Weekly Challenge: On Motzei Shabbos, before the race of the year after the Yamim Tovim begins, stop for ten minutes. Go back to your Bereishis. Your goals, your values, and the reasons you started. Make sure you are always running in the right direction! **POINT FOR GROWTH**

RA'ANANA
COMMUNITY
KOLLEL

RCK BAR MITZVAH PROGRAM

BACK FOR YEAR 21!

TORAH GROWTH CONNECTION & CONFIDENCE

Six months of meaningful shiurim, personal growth, trips, activities and unforgettable experiences on the journey to Jewish adulthood

OPEN TO BOYS IN GRADES 6 & 7

LED BY Rabbi Isaac Bernstein • Rabbi Itamar Glibi

BEGINS 24.10.26 Parshat Lech Lecha

Every other Motzei Shabbat
12 Meaningful Sessions
at RCK, 198 Ahuza St. Ra'anana

SCAN TO REGISTER

SPOTS ARE LIMITED • REGISTER NOW!

Dedicated Talmid: Paul Maurice, Pinchas ben Melech z"l

| RCKOLLEL.COM

DOR L'DOR LEARNING!

CONNECT • LEARN • GROW WITH YOUR SON!

BEGINS 31/10 - VAYERA
EVERY MOTZEI SHABBOS!

GUIDED LEARNING PROVIDED

PIZZA & RAFFLE WITH GREAT PRIZES!

TO RECEIVE UPDATES

RA'ANANA
COMMUNITY
KOLLEL

Ahuza 198, Raanana

ASK THE RABBI

RABBI SHABTAI YOGEL, Rosh Beis Medrash.

Question: If someone mistakenly said “V’sein tal u’matar livracha” during these days, before the 7th of Marcheshvan, does he need to repeat Shemoneh Esrei?

Answer: Several poskim, including Rav Shlomo Zalman Auerbach and Rav Ovadia Yosef zt”l, ruled that he does not need to repeat Shemoneh Esrei. After all, it is already the rainy season, so his request is not completely incorrect or untrue. In addition, nowadays rain would not cause a problem for those traveling home after being oleh regel, even if there were still olei regel. Therefore, this mistake does not invalidate his tefillah.

However, this ruling is still considered a chiddush, and other poskim disagree. It is also brought in the name of the Chazon Ish, and Rav Shmuel Vosner zt”l ruled this way as well, that since the proper time to begin saying “V’sein tal u’matar” has not yet arrived, he has not fulfilled his obligation of tefillah. According to this opinion, it is considered a complete mistake, and if he already finished Shemoneh Esrei, he must daven again.

Since there is a major machlokes on this issue, it would seem that safek brachos l’hakel, and he should not be required to repeat Shemoneh Esrei. However, it is very preferable for him to daven again with a condition that, if he is not obligated, the tefillah should be a tefillas nedavah. Alternatively, he should try to listen carefully to the chazzan’s repetition.

Question: Halacha mentions the minhag that the Chassan Torah and Chassan Bereishis make a seudah, or Kiddush, in honor of completing the Torah. Indeed, in many shuls, the Chassan Torah and Chassan Bereishis, either together or separately, sponsor a Kiddush on this Shabbos. But why does the Chassan Bereishis also make a Kiddush? The simcha is for the completion of the Torah, and only the Chassan Torah received the aliyah in which the Torah was completed. What does this have to do with the Chassan Bereishis?

WHY DOES THE TZADDIK SUFFER?

RABBI ARIEL MARGI

“And Chanoch walked with Hashem, and he was no longer here, because Hashem had taken him.”

What does this pasuk mean? Does it not “pay” to be a tzaddik? To understand this, we need to look at what is happening in this week’s parsha. Parshas Bereishis begins as a perfect story. Hashem creates a beautiful world, and at the end: “And Hashem saw everything that He had made, and behold, it was very good.” But very quickly, everything falls apart. Adam HaRishon sins with the Eitz HaDaas. Kayin murders Hevel. In the generation of Enosh, Rashi explains that Hashem’s Name was profaned through avodah zarah. Later comes immorality. Already at the beginning of history, mankind falls into the most serious aveiros. By the end of the parsha, the language has completely changed: “Hashem regretted that He had made man on earth,” and then: “I will wipe out mankind whom I created.”

But within this dark story, three people stand out. Hevel, whose korban Hashem accepted. Chanoch, about whom it says, “Chanoch walked with Hashem.” And Noach: “Noach found favor in the eyes of Hashem.” We would expect their lives to be filled with bracha, but everything seems to be the opposite. Hevel is murdered. Chanoch is taken by Hashem at only 365, in a world where his son Mesushelach lived 969 years and his father Yered 962. And Noach? Hashem finds favor in him, yet he waits until age five hundred to have children. In a world where people had children around age one hundred, the only tzaddik waits about four hundred years. What is going on? Why is it that when we finally find a tzaddik, he is murdered, dies young, or has no children?

Answer: We need to understand that every simcha of a completion is also a simcha of a new beginning. Every siyum on a masechta is also a celebration of beginning another masechta, or starting that same masechta again: Hadran alach. On Simchas Torah, we do not only finish the Torah. We immediately begin it again from Bereishis.

In fact, our simchos in Yiddishkeit are both endings and beginnings. A Bar Mitzvah, for example, marks the end of the father’s mitzvah of chinuch, Baruch Shepetarani, and the beginning of the Bar Mitzvah boy’s own life of Torah and mitzvos. A wedding marks the end of being single and the beginning of married life. The same idea applies throughout.

The dorshei reshumos say that the word Chazak, which the entire congregation says upon completing a Chumash, is an acronym for Charishah, Zeri’ah, Ketzirah, plowing, planting, and harvesting. This hints to the obligation to review one’s learning, because one who learns but does not review is like someone who plants but never harvests.

We can therefore understand why the Chassan Bereishis is also part of the simcha of completing the Torah. The simcha is not only about the ending. It is about the ending and the new beginning together.

But the truth is exactly the opposite. Chanoch was not taken despite the fact that Hashem loved him. He was taken because Hashem loved him. Rashi explains that Chanoch was a tzaddik, but he could easily be influenced to return to evil. He lived in a difficult generation, so Hashem took him early, before he could fall. What looks to us like a shortened life was actually an act of chesed. The same is true with Noach. Hashem wanted not only Noach to survive the Mabul, but all his sons as well. A child follows his father, while an adult is judged on his own actions. Therefore, Hashem delayed the birth of Noach’s children so that when the Mabul came, even his oldest son would still follow his father, allowing all three sons to be saved with him.

From our perspective, the question is: why does the tzaddik have to wait? But in Hashem’s calculation, that waiting was part of saving his entire family. Imagine Noach entering the Teivah and having to leave one of his children behind. And what about Hevel? I don’t know. I truly don’t know why Hevel was murdered. But after understanding Chanoch and Noach, we learn something important: we do not see the whole picture. We see an event and immediately give it meaning. Chanoch died young, so something must have gone wrong. But Rashi opens a small window into a completely different calculation. Chanoch died young because Hashem saw what we could not see. Noach waited for children because Hashem was preparing a salvation that he could never have known about.

Every Shabbos, countless Jews sing: “Ravrevin ovadach v’takifin, machich ramaya v’zakif kefinin. Lu yichye gevar shnin alfin, la ye’ol gevurtech b’chushbenaya.” Even if a person lived for a thousand years, he could never understand all of Hashem’s calculations. Hopefully, the next time we look at the world and ask “Why?”, we will remember how limited our view is, and how much of the calculation we simply cannot see.

שאל את הרב

ראש בית המדרש, הרב שבת יגל שליט"א

שאלה: מי שטעה ואמר בימים אלו (עוד קודם ז' במרחשון) 'ותן טל ומטר לברכה' האם צריך לחזור על תפילתו?

תשובה: מצינו כמה וכמה מהפוסקים - וביניהם הגרש"ז אוירבך והגר"ע יוסף צ"ל - שפסקו להלכה שאינו צריך לחזור שהרי סוף סוף כעת היא תקופת הגשמים ואין זו טעות גמורה ודבר שקר, ועוד שבזמננו אין הדבר מפריע לעולי רגלים אם יתחיל לרדת הגשם (גם אם יהיו עולי רגלים) ולכן אין זה מעכב. אולם הדברים הם עדיין בגדר חידוש, ואכן מצינו דעת פוסקים אחרים שאינה מסכמת לכך, וכן מובא בשם החזון איש, וכן פסק הגר"ש וואנזר צ"ל שמאחר ועדיין לא הגיע הזמן הנכון להתחיל לומר 'ותן טל ומטר' הרי שאינו יצא ידי חובת התפילה, והרי זו טעות גמורה, ומכיוון שכך צריך לחזור ולהתפלל (אם כבר סיים את תפילתו). ומאחר ויש מחלוקת גדולה בדבר נראה שספק ברכות להקל, אך טוב מאוד שיחזור ויתפלל עם תנאי של 'נדבה' או שישתדל לשמוע תפילת השליח ציבור.

שאלה: מובא בהלכה שנהגו חתן תורה וחתן בראשית לעשות סעודה (קידוש) לגמרה של תורה, ואכן בהרבה בתי כנסיות השבת חתני תורה ובראשית ביחד או לחוד, עורכים קידוש בשבת זו.

אך לא ברור לי מדוע המנהג הוא שגם חתן בראשית עורך קידוש? הרי השמחה היא 'לגמרה של תורה' ואם כן רק חתן תורה זכה לעלות לתורה עם סיום התורה, ומה הקשר לחתן בראשית?

תשובה: זאת יש לדעת, כי כל שמחה של סיום היא גם שמחה של התחלה חדשה. כל שמחה של סיום מסכת היא גם שמחה של התחלת מסכת אחרת* או התחלת חזרה על אותה המסכת - הדרן עלך. בשמחת תורה, אנו לא רק מסיימים את התורה, אלא גם מיד מתחילים אותה מבראשית. כל השמחות ביהדות הן שמחות של סיום והתחלה גם יחד. בר מצווה למשל - סיום מצוות החינוך של האבא (ברוך שפטרני) ותחילת חיי תורה ומצוות של נער הבר מצווה. חתונה - סיום פרק הרווקות, ותחילת פרק הזוגיות. וכן על זה הדרך. דורשי רשומות אומרים כי המילה 'חוק' שאומרים כל הקהל בסיום חומש היא ראשי תיבות של המילים: 'חרישה זריעה וקצירה'. לרמז לך על חובת החזרה, שהלומד ואינו חוזר - כוזרע ואינו קוצר. ממילא מובן שגם חתן בראשית קשור ושייך לשמחת 'גמרה של תורה', שהרי השמחה היא על הסיום וההתחלה גם יחד.

שאלה: אני בעז"ה אמור לסדר חופה וקידושין בעוד ימים מספר בשעה טובה ומוצלחת. ברצוני לדעת היאך האופן הנכון והמדויק בו צריך לכתוב את השם של חודש חשוון?

למה דווקא הצדיק סובל

רב משה אריאל מרגי

וַיִּתְּלַחַךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֶלֶקִים וַאֲיִנָּנוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֶלֶקִים. מה הפירוש של הפסוק הזה? לא "משתלם" להיות צדיק? בשביל להבין את זה צריך רגע לעצור ולראות מה קורה בפרשת השבוע. כי פרשת בראשית נפתחת כסיפור מושלם ויפה. הקב"ה בורא עולם נפלא, ובסיום הבריאה: "וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד." אבל מהר מאוד הכול מתפרק. האדם הראשון חוטא בעץ הדעת. קין רוצח את הבל. על דור אנוש נאמר: "אז הוחל לקרוא בשם ה'", ורש"י מפרש שהוחל שם הקודש ונעשה חול - עבודה זרה. ובהמשך: "ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו", גילוי עריות. כבר בהתחלה התדרדרות לכל העבירות הכי חמורות. והתוצאה היא בלתי נמנעת, בסוף הפרשה כבר השפה אחרת. "וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ", והעונש "אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה". אבל מתוך הסיפור הקודר הזה מבצצים שלושה אנשים שהם למרות הכל נראים אחרת לגמרי. שהקב"ה קיבל את קרבנו. חנוך, שעליו נאמר: "ויתהלך חנוך את האלוקים". ונח - "ונח מצא חן בעיני ה'". והיינו מצפים שכאן יתחיל סיפור של ברכה ושפע. כי הם האנשים היחידים החיוביים בסיפור, ולכן מן הסתם החיים שלהם יהיו טובים. אבל הכל הפוך. הבל - נרצח. וחנוך - איננו, כי לקח אותו אלוקים. דווקא לזה שהלך עם האלוקים, זה מה שקורה לו? חנוך נפטר בגיל 365. באותו עולם שבנו מתושלח חי 969 שנה, ואביו ירד חי 962 שנה, חנוך נפטר ממש צעיר. וגם נח, הקב"ה מוצא בו חן, אבל נח מחכה לילדים זמן בלתי נתפס. באותו עולם אנשים מביאים ילדים בגיל צעיר - סביבות גיל מאה. אבל נח עצמו מגיע לגיל חמש מאות ועדיין אין לו ילדים. לא 40 שנות ציפייה אלא 400 שנה שהצדיק היחידי בעולם ללא ילדים. למה עד שיש צדיק או שהוא מת צעיר או נרצח או בלי ילדים? אבל האמת היא שהכול הפוך. חנוך לא נלקח למרות שהקב"ה אהב אותו. הוא נלקח מפני שהקב"ה אהב אותו.

תשובה: את שמו של חודש חשוון יש לכתוב בכתובה לכתחילה באופן הבא: 'מרחשון' - במילה אחת (ללא רווח או מקו בין 'מר' ל'חשון' וכן עם וא"ו אחת). בדיעבד אם כתב רק 'חשון' הכתובה כשרה, ואף אם כתב 'חשוון' עם שני ווין. ואם כתב 'מר חשון' (שני מילים) - צריך עיון בדבר. וכיוון שבאה שאלה זו ליד, ארחיב טיפה אודות משמעות שמו של חודש זה. הנה בתורה כידוע אין שמות לחודשים, אלא נקראים הם לפני מניינם, ולכן חודש ניסן הוא החודש הראשון, ואייר הוא החודש השני, ולפי זה חודש מרחשון הוא החודש השמיני. אולם פרשת נח החודש הזה נקרא 'החודש השני' (לדעת רבי אליעזר) וזאת משום שעדיין לא נצטוו על מניין החודשים מחודש ניסן וכפי שנאמר עליו 'החודש הזה לכם ראש חודשים'. אולם חודש מרחשון הוא אחד החודשים הבודדים שבכל זאת ניתן למצוא לו בנביאים שם אמיתי (ולא רק מספר) והוא מה שמבואר בספר מלכים אודות סיום בניית בית המקדש על ידי שלמה המלך: 'ובִשְׁנֵה הָאֶחָת עֶשְׂרֵה בְיָרֵחַ בּוֹל הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי כָּלֵה הַבֵּית לְכָל דְּבָרָיו וּלְכָל מִשְׁפָּטָיו וַיִּבְנֶהוּ שֶׁבַע שָׁנִים'. ובמפרשים נאמרו כמה פירושים* למילה 'בול' ואזכיר כעת רק את הפירוש שבול הוא מלשון 'מבול', או משום שבחודש זה החל המבול בדורו של נוח, או משום שבחודש זה מתחילים הגשמים לרדת. אולם בתלמוד ובמדרשים אנו מוצאים לחודש זה שם חדש והוא 'מרחשון', ומפורסם כמה פירושים לשם זה ואזכיר כמה מהם: (א) 'מר' מלשון מים* ('הן גוים כמר מדלי' - ישעיהו מ' ט"ו) ו'חשון' גם קשור למילה מים ('חשרת מים עבי שחקים' - שמואל ב' כ"ב י"ב) (ב) 'מר' מלשון אדון - כי חודש קובע אם השנה תהיה שלימה או כסידרה ובזה הוא אדון לכל החודשים. (ג) 'מר' מלשון מרירות - כי בחודש זה אין חגים (ועל אף שיש חודשים נוספים ללא חגים מכל מקום חודש זה מגיע לאחר חודש תשרי שהוא משופע בחגים והניגודיות מורגשת ביתר שאת ועוז). (ד) מרחשון מלשון שפתיים רוחשות - שתפילות הימים הנוראים עדיין רוחשות על שפתינו. אמנם יודע אני כי בלשנים ודוקטורים למיניהם* נוטים לזלזל בכל הפירושים הנ"ל באומנם כי בכלל שורש השם 'מרחשון' הוא מהשפה האכדית (השפה העתיקה של הבבלים) ושם זה מגיע מצמד המילים 'ירח שמן' כלומר החודש השמיני, ולכן טוענים הם כי כל הפירושים הנ"ל הם אולי חומר טוב לדרשנים ודורשי רשומות אבל אין בהם ממש. והנה אמנם שמות החודשים הידועים לנו היום אכן עלו עמנו מבבל ולכן בכתובים אכן אנו מתחילים למצוא את שמות החודשים כפי שידועים לנו היום (כגון במגילת אסתר, בעזרא ובנחמיה) אך עיין בספר 'בני יששכר' (מאמרי חודש ניסן מאמר א') שמכל מקום שמות החודשים הם מסיני! ולא ניתנו להתגלות אלא רק בגלות בבל, והיו הם בבחינת תורה שבעל פה, ולא ניתנו להיכתב אלא רק כאשר הגענו לבבל, ובשו"ת בנין שלמה כתב שוודאי מרומז בשמות אלו של החודשים כמה סודות ועניינים נשגבים! ולכן אין הדברים סותרים כלל, שמצד אחד שמות החודשים הם שמות פרסיים (או יותר נכון 'אכדיים') אך מכל מקום יש להם שורש ומקור גם בלשון הקודש, ולפי זה מובן כל הדרשות אודות שמות החודשים על פי לשון הקודש (וכגון 'ניסן' על שם הניסים שנעשו בו, ו'אייר' ראשי תיבות 'אני ה' רופאך' ועוד ועוד) ואין הדברים סותרים אלא משלימים זה את זה, ויש בזה סודות גדולים. ולסיכום: מאחר ובכתובה אנו כותבים את שמות החודשים שעלו עמנו מבבל, יש לכתוב 'מרחשון', ומה שבפי המון העם הוא נקרא רק 'חשון' הוא משום אהבת הקיצור, וכך נהגו לכתוב במכתבים ואיגרות וכדו', אבל בכתובה שצריך לכתוב את השם המדוייק והמלא יש לכתוב 'מרחשון'.

רש"י מסביר שחנוך היה צדיק, אבל היה קל בדעתו לשוב ולהרשיע. הוא חי בתוך דור קשה, והקב"ה הקדים ולקח אותו מן העולם, קודם שגיע למקום שבו עלול היה להידרדר. כלומר, מה שאנחנו רואים כקיצור חיים האמת היא שזה חסד. וגם אצל נח, להמתנה היתה סיבה פשוטה. הקב"ה רצה ששלא רק שנח ינצל מהמבול, אלא שכל בניו של נח גם ינצלו מן המבול. אבל ילד נמשך אחר אביו, ואילו אדם מבוגר כבר עומד בפני עצמו ונידון על מעשיו. אם נח היה נכנס לתיבה עם בן שכבר היה אדם מבוגר, לא היה אפשר להציל אותו רק בזכות אביו. לכן הקב"ה עיכב את הולדת בניו של נח, כדי שביום המבול יהיה הבכור עדיין בגיל שהוא עדיין נמשך אחר אביו, וכך שלושת בניו יוכלו להינצל יחד איתו. כי במבט שלי זה: איך דווקא הצדיק מחכה. אבל בחשבון האלוקי, ההמתנה הזאת הייתה חלק מההצלה של כל משפחתו. רק לחשוב שנח היה נכנס לתיבה ונאלץ להשאיר בלד אחד מאחור. ומה עם היקף? אני לא יודע. אני באמת לא יודע למה הבל נרצח. אבל אחרי שהבנו את הסיבה אצל חנוך ונח, למדנו משהו חשוב - אין לנו את כל התמונה. אנחנו רואים אירוע, ומיד נותנים לו משמעות. חנוך מת צעיר: כנראה משהו השתבש. אבל רש"י פותח לנו חלון קטן לחשבון אחר לגמרי. חנוך מת צעיר, כי הקב"ה ראה מה אנחנו לא ראינו. נח מחכה לילדים, כי הקב"ה הכין הצלה שאנחנו לא יכולים לדעת עליה. בכל שבת המון יהודים שרים: "רַבְרַבִּין עֹבֵדָךְ וְתַלְפִּין, מִכֵּךְ רַמְיָא וְלִקְיָא כְּפִיפִין, לִזִּיחָא גְבַר שְׁנִין אֶלְפִּין, לֹא יַעֲלֵ בְּבוּרְתָךְ בְּחוּשְׁבָנִי." כי גם אם יחיה אדם אלף שנים, הוא לא יבין את כל החשבונות של הקב"ה. הלוואי שבפעם הבאה שנסתכל על העולם ונשאל "למה?" נזכור שהמבט שלנו צר, וכמה אנחנו לא תופסים את כל החשבון.